

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ โดยจำกัดขอบเขตการศึกษาภายในบริเวณพื้นที่ภาค (Regional spatial relationship) ของภาคเหนือตอนล่างเป็นประการสำคัญ รวมทั้งพื้นที่เกี่ยวเนื่องซึ่งอาจมีความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวพิจารณาจากการไหลเวียนของสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏบนพื้นที่ของกิจกรรมการค้าส่งซึ่งเป็นกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงจนเกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเมืองศูนย์กลางกับพื้นที่โดยรอบ ภายใต้ขอบเขตการศึกษานี้จึงจำเป็นต้องเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 พื้นที่ศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พิจารณาในอีกแง่หนึ่งก็คือ เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของระบบพื้นที่ (Spatial System) เพื่อทราบถึงบทบาทของเมืองที่เป็นศูนย์กลางภาค และอิทธิพลของศูนย์กลางที่แผ่ครอบคลุมไปในบริเวณส่วนต่าง ๆ ของภาคในเชิงเศรษฐกิจ โดยเลือกศึกษา กิจกรรมการค้าส่งของอำเภอเมืองนครสวรรค์ เพื่อทราบถึงความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจจากการไหลเวียนของสินค้า สาเหตุสำคัญของการเลือกศึกษาการค้าส่งของอำเภอเมืองนครสวรรค์ มี 3 ประการคือ ประการแรก นครสวรรค์เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญที่ปรากฏอยู่ตามสภาพธรรมชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร ประการที่สอง ในระยะต่อมา นครสวรรค์ได้รับการกำหนดให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญ (Growth centre) ในบทบาทของเมืองศูนย์กลางด้านการตลาด การคมนาคมขนส่งของภาคเหนือตอนล่างตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ประการสุดท้ายฐานความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก และสาขา การค้าปลีก ค้าส่ง ลำดับสองมาโดยตลอด โดยพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม

จังหวัด (GPP) สูงเป็นลำดับหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง ทั้งสาขาการผลิตเกษตรกรรม และสาขาการค้าปลีก-ค้าส่ง

ดังนั้นพื้นที่การศึกษาครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด โดยมีอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการศึกษากิจการการค้าส่งจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ พิษณุโลก สุโขทัย พิจิตร เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร และอุตรดิตถ์ (แผนที่ 3.1)

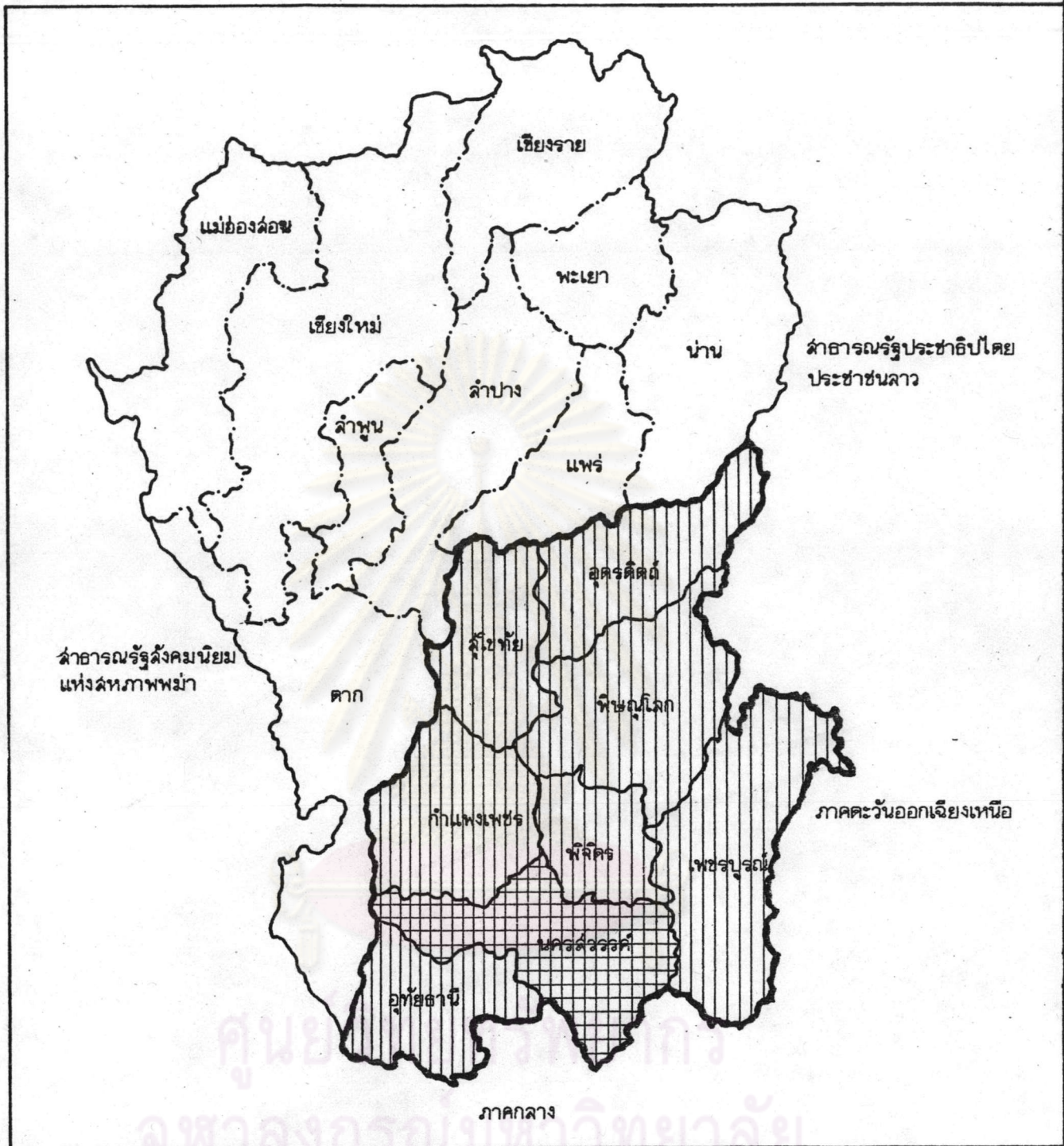
3.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อศึกษาการไหลเวียนของสินค้า โดยการศึกษาจากสถานประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ภายในอำเภอเมืองนครสวรรค์ และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าส่งประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพียงพอต่อการนำมาใช้วิเคราะห์ จำแนกได้เป็น 16 ประเภทสินค้า จากจำนวนตัวอย่าง 55 ตัวอย่าง

จากการทดลองใช้แบบสอบถาม (Pre test) ในภาคสนาม ปัญหาสำคัญที่ประสบคือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการในการตอบข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณและมูลค่าการซื้อขายสินค้า จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยคาดการณ์การสุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ โดยใช้วิธีการทางสถิติไม่อาจจะกระทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะโอกาสที่จะไม่ได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนด้วยวิธีการดังกล่าวค่อนข้างสูง ประกอบกับเงื่อนไขข้อจำกัดในการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการให้ทั่วถึงเท่าที่จะทำได้ สถานประกอบการใดที่ปฏิเสธการให้ข้อมูลจะละเว้นการสัมภาษณ์และสอบถามรายอื่นต่อไป ซึ่งวิธีนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ได้อย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ในระดับหนึ่ง รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างสถานประกอบการค้าส่งมีดังนี้

สถานประกอบการค้าส่ง

สถานประกอบการค้าส่งตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลจากรายงานการสำรวจสถานประกอบอุตสาหกรรมและธุรกิจ ปี พ.ศ. 2527 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจสถานประกอบการค้าส่งทั้งหมดภายในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า จังหวัดนครสวรรค์มีสถานประกอบการธุรกิจการค้าส่งทั้งหมดจำนวน 147 แห่ง

การศึกษาลักษณะของกิจกรรมการค้าส่งในชุมชนเมืองนครสวรรค์ที่สัมพันธ์กับภาคเหนือตอนล่าง

- แสดง พื้นที่โครงการศึกษาและกิจกรรมศึกษา
- สัญลักษณ์ ● ที่ตั้งจังหวัด
  - เขตจังหวัด
  - เขตอำเภอ
  - ▣ พื้นที่ที่ตั้งกิจกรรมศึกษา
  - ▤ พื้นที่ที่ตั้งโครงการศึกษา
- ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนที่ 3.1

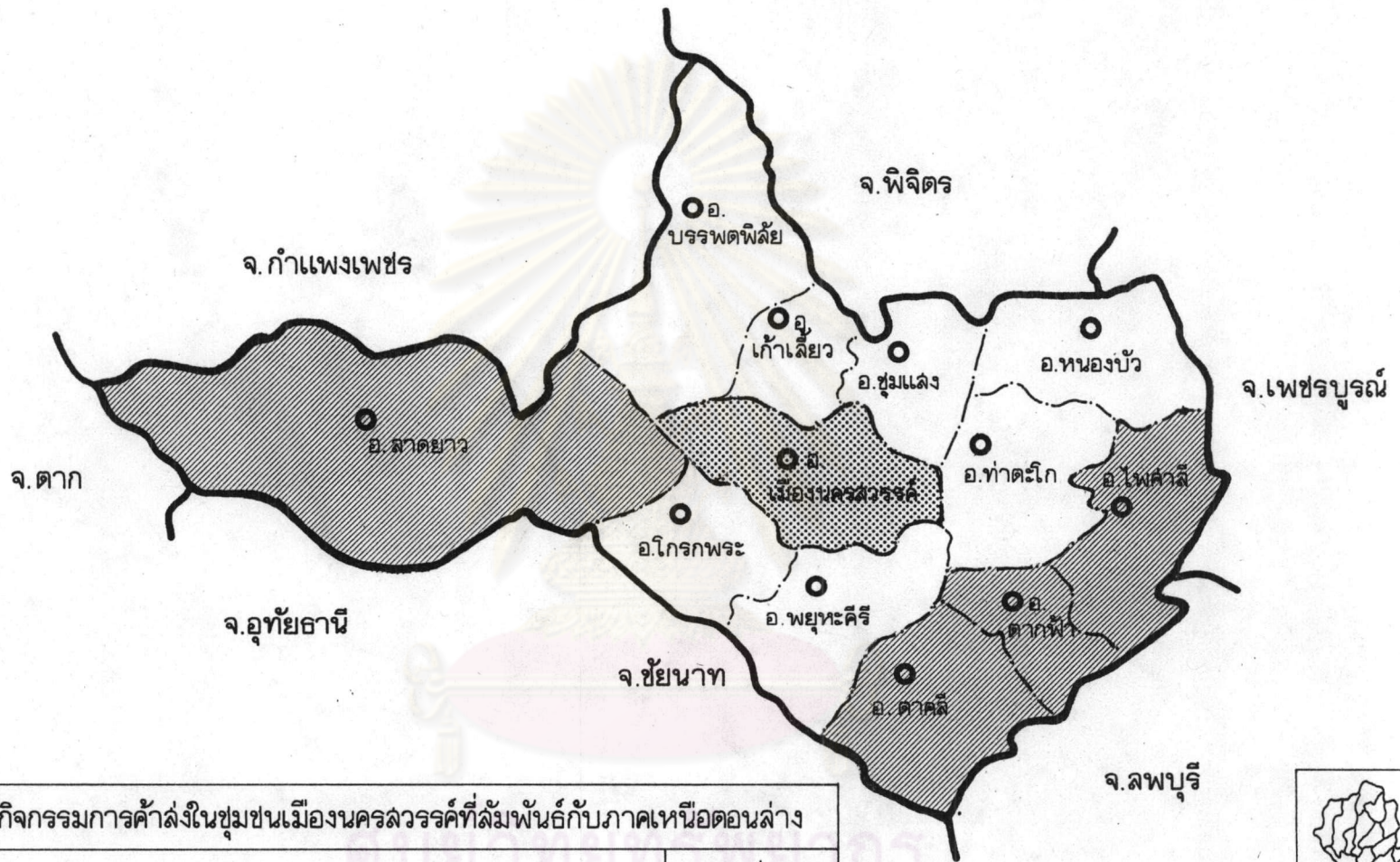

ในปัจจุบันยังคงเปิดดำเนินการเพียง 139 แห่ง เมื่อพิจารณาตามแหล่งที่ตั้ง พบว่าเป็นสถานประกอบการค้าส่งที่ตั้งในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลของอำเภอเมือง 120 แห่ง เขตอำเภอตากลี 11 แห่ง อำเภอตากฟ้า 3 แห่ง อำเภอลาดยาว 4 แห่ง และอำเภอไพศาลี 1 แห่ง โดยสถานประกอบการที่ตั้งนอกเขตอำเภอเมืองจำนวน 19 แห่งนั้น ส่วนใหญ่ประกอบกิจการประเภทค้าส่งพืชไร่ขนาดใหญ่ มีจำนวน 2 แห่ง ประกอบกิจการประเภทร้านค้าส่งของชำและวัสดุก่อสร้าง สำหรับสถานประกอบการค้าส่ง 123 แห่งนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจการค้าส่งประเภทสินค้าอุปโภคและบริโภคมีจำนวนน้อย เป็นสถานประกอบธุรกิจการค้าส่งประเภทพืชไร่ (แผนที่ 3.2)

เมื่อพิจารณาตามขนาดกิจการ ซึ่งแบ่งเป็นกิจการค้าส่งขนาดใหญ่โดยใช้จำนวนคนงานเป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งขนาดกิจการ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งกิจการค้าส่งขนาดใหญ่มีคณงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป กิจการค้าส่งขนาดเล็กมีคณงานระหว่าง 1-9 คน จากจำนวนสถานประกอบธุรกิจการค้าส่งทั้งหมด จำนวน 139 แห่ง เป็นสถานประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่ 37 แห่ง โดยตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 18 แห่ง และตั้งอยู่ในเขตอำเภอรอบนอก 19 แห่ง (อำเภอตากลี 11 แห่ง อำเภอตากฟ้า 3 แห่ง อำเภอลาดยาว 4 แห่ง และอำเภอไพศาลี 1 แห่ง) และเป็นสถานประกอบการค้าส่งขนาดเล็ก 102 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะหรือประเภทที่ประกอบกิจการ จากรายงานการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ใช้หลักเกณฑ์การจัดแบ่งประเภทกิจการ เช่นเดียวกับการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมไทย กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย¹ จัดแบ่งเป็นประเภทสถานประกอบการค้าส่งออกเป็น หมวดใหญ่ หมวดย่อย หมู่ใหญ่ หมู่ย่อย และประเภทกิจการค้าส่งหรือประเภทอุตสาหกรรม (รายละเอียดดูเพิ่มเติมภาคผนวก ข) จัดแบ่งกิจการค้าส่งเป็น 9 หมู่ใหญ่ ดังนี้

- 611 การขายส่งสินค้าหลายชนิด
- 612 วัสดุก่อสร้าง ยกเว้นอาหาร
- 613 อาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ
- 614 สินค้า สิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย และสินค้าหนังสัตว์
- 615 เครื่องเรือน เครื่องตกแต่งบ้าน และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน
- 616 วัสดุก่อสร้าง

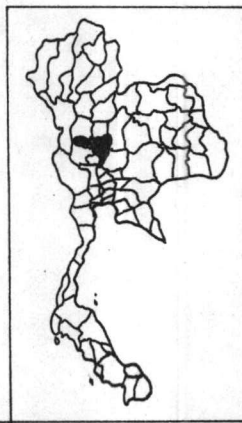
การศึกษาลักษณะของกิจกรรมการค้าส่งในชุมชนเมืองนครสวรรค์ที่สัมพันธ์กับภาคเหนือตอนล่าง

แสดง	การกระจายตัวของสถานที่ประกอบการค้าส่ง	
สัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ○ ที่ตั้งอำเภอ — เขตจังหวัด - - - - - เขตอำเภอ 	<ul style="list-style-type: none"> สถานที่ประกอบการค้าส่งตัวอย่าง สถานที่ประกอบการค้าส่งภายในจังหวัดนครสวรรค์

แผนที่ 3.๕

ที่มา: สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์

617 เครื่องจักร อุปกรณ์เครื่องจักร และเครื่องมือเครื่องใช้

618 อุปกรณ์ขนส่ง

619 ผู้ขายส่งสินค้าเบ็ดเตล็ด

จากรายงานการสำรวจสถานประกอบอุตสาหกรรมและธุรกิจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ.2527 ของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าประเภทกิจการค้าส่งขนาดใหญ่ที่กำลังดำเนินกิจการขณะนี้ ภายในเขตอำเภอเมืองมี 5 หมู่ใหญ่ ได้แก่

611 การขายส่งสินค้าหลายชนิด

612 การขายส่งวัตถุดิบการเกษตร ยกเว้นอาหาร

613 การขายส่งอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ

616 การขายส่งวัสดุก่อสร้าง

617 การขายส่งเครื่องจักร อุปกรณ์เครื่องจักร และเครื่องมือเครื่องใช้

619 การขายส่งสินค้าเบ็ดเตล็ด

ประเภทกิจการค้าส่งขนาดใหญ่ที่กำลังดำเนินกิจการขณะนี้ ภายในเขตอำเภอรอบนอกของจังหวัดนครสวรรค์ มี 3 หมู่ใหญ่ ได้แก่

612 การขายส่งวัตถุดิบการเกษตร ยกเว้นอาหาร

จากหลักเกณฑ์การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ.2515 กำหนดกิจการร้านค้าส่ง เป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง โดยจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตขั้นสาม (Tertiary industry) หรืออุตสาหกรรมบริการ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว จัดแบ่ง การขายส่ง การขายปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม ไว้ในหมวดใหญ่ที่ 6 โดยหมวดใหญ่แบ่งเป็นหมวดย่อย หมู่ใหญ่ หมู่ย่อย กิจการค้าส่งหรืออุตสาหกรรมค้าส่ง เช่น รหัส 61201

6 แสดงหมวดใหญ่ หมายถึง การขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร โรงแรม

61 แสดงหมวดย่อย หมายถึง การขายส่ง

612 เป็นหมู่ใหญ่ หมายถึง การขายส่งวัตถุดิบเกษตร ยกเว้นอาหาร

01-09 เป็นหมู่ย่อย หมายถึง ประเภทกิจการขายส่ง

- 613 การขายส่งอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ
616 วัสดุก่อสร้าง

ประเภทกิจการค้าส่งขนาดเล็กที่กำลังดำเนินกิจการขณะนี้ พบเฉพาะเขตอำเภอเมือง มีจำนวนครบทุกประเภท (หมู่ใหญ่ 611-619) ดังที่กล่าวมาแล้ว

จากรายละเอียดสถานประกอบการธุรกิจการค้าส่งดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยสัมภาษณ์ตัวอย่าง สถานประกอบการค้าส่งเพื่อใช้ในการวิจัยทั้งหมด 55 แห่ง แยกเป็นสถานประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่ จำนวน 19 แห่ง ขนาดเล็ก จำนวน 36 แห่ง เฉพาะภายในเขตอำเภอเมือง เท่านั้น รายละเอียดแสดงดังตาราง 3.1

เนื่องจากข้อมูลจากการรายงานการสำรวจสถานประกอบการอุตสาหกรรมและธุรกิจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการสำรวจไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นฐานในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แม้ว่าข้อมูลดังกล่าวจะมีระยะเวลาถึง 6 ปี จนถึงช่วง การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวน่าที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งการเพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความทันสมัยของข้อมูล จากการสำรวจภาคสนามเพื่อวิจัยเอกสารชั้นทุติยภูมิจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลจากสำนักงานแรงงาน จังหวัดนครสวรรค์ซึ่งรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการธุรกิจทุกประเภท และได้ ตรวจสอบข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งรวบรวมสถิติข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการธุรกิจทุกประเภทเช่นกัน แต่ไม่สามารถนำมาใช้วิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ เพราะ สำนักงานแรงงานรวบรวมสถิติข้อมูลเฉพาะด้านการจ้างแรงงานของสถานประกอบการแต่ละประเภท ในขณะที่สำนักงานพาณิชย์รวบรวมสถิติข้อมูลในด้านลักษณะการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล และบริษัทจำกัด เป็นต้น หน่วยงานทั้งสองมิได้ จัดเก็บแยกประเภทออกเป็นสถานประกอบการค้าส่งหรือค้าปลีก

จากการสำรวจภาคสนามเมื่อประมาณเดือน มีนาคม พ.ศ.2533 ประกอบกับผู้วิจัย มีภูมิสำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าในช่วงระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา สถานประกอบการค้าส่ง ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติทำการสำรวจ จำนวนทั้งหมด 139 แห่งนั้น พบว่า สถานประกอบการธุรกิจการค้าส่งขนาดเล็กจำนวน 102 แห่ง ปิดดำเนินกิจการ 5 แห่ง และ

สถานประกอบการธุรกิจค้าส่งขนาดใหญ่จำนวน 37 แห่ง ปิดดำเนินการ 3 แห่ง และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการซึ่งให้ความร่วมมือในการตอบข้อมูลเป็นอย่างดี ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการขยายตัวเพิ่มขึ้นของสถานประกอบการธุรกิจค้าส่งมีจำนวนน้อยมาก และเป็นการขยายตัวในแนวตั้ง โดยการเพิ่มการลงทุนไม่ใช่ขยายตัวในทางราบโดยการเปิดกิจการใหม่ และเนื่องจากข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลดังที่ได้กล่าวมา โดยเฉพาะปัญหาการปฏิเสธการให้ข้อมูลซึ่งผู้ประกอบการใดปฏิเสธการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะละเว้นการสัมภาษณ์ ดังนั้นจำนวนสถานประกอบการที่เพิ่มขึ้นจะไม่มีผลต่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 3.1 แสดงสถานประกอบการค้าส่ง จำแนกตามขนาดและประเภทกิจการของจังหวัด นครสวรรค์

ประเภทกิจการค้าส่ง	สถานประกอบการค้าส่ง จากการสำรวจ ในปัจจุบัน ¹		สถานประกอบการค้าส่ง ตัวอย่างที่ได้จาก การสัมภาษณ์	
	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก
611 การขายส่งสินค้าหลายชนิด	-	1	-	1
61100 การขายส่งสินค้าหลายชนิด	-	1	-	1
612 วัตถุดิบเกษตร ยกเว้นอาหาร	12	13	9	5
61201 สัตว์ที่มีชีวิต (ปศุสัตว์)	4	1	4	1
61209 วัตถุดิบเกษตรซึ่งมิได้จัดไว้ในที่อื่น ๆ	8 ⁽¹⁰⁾	12	5	4
613 อาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ	13	52	6	26
61301 ข้าวและผลิตภัณฑ์จากโรงสีข้าว	6 ⁽⁷⁾	7 ⁽¹⁰⁾	-	3
61302 ผลไม้และผัก	-	5	-	3
61303 ร้านขายของชำ	3	17	3	5
61305 ปลาและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ	-	1	-	-
61306 ยาสูบและผลิตภัณฑ์ยาสูบ	-	3	-	3
61307 เครื่องดื่มชนิดไม่มีแอลกอฮอล์	2	4 ⁽⁵⁾	2	3
61308 เครื่องดื่มชนิดมีแอลกอฮอล์	1	4	1	4
61309 อาหารเบ็ดเตล็ด	1	11	-	5
614 สินค้าสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย และสินค้าหนังสัตว์	-	4	-	1

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทกิจการค้าส่ง	สถานประกอบการค้าส่ง จากการสำรวจ ในปัจจุบัน ¹		สถานประกอบการค้าส่ง ตัวอย่างที่ได้จาก การสัมภาษณ์	
	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก
61401 สินค้าสิ่งทอ สิ่งถัก ยกเว้น เสื้อผ้า	-	3	-	-
61402 เครื่องแต่งกายและส่วน ประกอบของเครื่องแต่งกาย	-	1	-	1
615 เครื่องเรือน เครื่องตกแต่งบ้าน	-	4	-	-
61501 ที่นอน	-	1	-	-
61502 เครื่องดินเผา เครื่องแก้ว เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยว ข้าว	-	1	-	-
61504 เครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์	-	1	-	-
61505 เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องไฟฟ้าซึ่งมิได้จัดไว้ ในที่อื่น	-	1	-	-
616 วัสดุก่อสร้าง	2	4	-	-
61601 อุปกรณ์เกี่ยวกับการวางท่อ และเครื่องสุขภัณฑ์	1	-	-	-
61609 วัสดุก่อสร้างอื่น	1	1	4	-

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทกิจการค้าส่ง	สถานประกอบการค้าส่ง จากการสำรวจ ในปัจจุบัน ¹		สถานประกอบการค้าส่ง ตัวอย่างที่ได้จาก การสัมภาษณ์	
	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก
617 เครื่องจักร อุปกรณ์เครื่องจักร และ เครื่องมือเครื่องใช้	2	3	-	-
61701 เครื่องจักรที่ใช้ในงาน เหมืองแร่ และงานก่อสร้าง	-	1	-	-
61702 เครื่องจักรและอุปกรณ์ เครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร	2	1	-	-
61709 เครื่องจักรและเครื่องมือ เครื่องใช้อื่น ๆ	-	1	-	-
618 อุปกรณ์การขนส่ง	-	1	-	-
61801 ยานยนต์และอุปกรณ์เครื่อง ยนต์	-	1	-	-
619 การขายส่งสินค้าเบ็ดเตล็ด	8	20	4	3
61902 น้ำมันปิโตรเลียมและถ่านหิน	2	5	2	2
61903 เศษโลหะและของที่ไม่ใช้แล้ว	3	9	-	-
61904 เคมีภัณฑ์และยา	-	3	-	1
61905 เครื่องสำอาง สบู่ และ เครื่องหอมอื่น ๆ	-	1	-	-
61906 กระดาษ หนังสือ และ เครื่องเขียน	1	-	-	-

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทกิจการค้าส่ง	สถานประกอบการค้าส่ง จากการสำรวจ ในปัจจุบัน ¹		สถานประกอบการค้าส่ง ตัวอย่างที่ได้จาก การสัมภาษณ์	
	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดเล็ก
61907 เครื่องดนตรี และเครื่อง กีฬา	-	1	-	-
61908 หินมีค่าและเพชรพลอย	-	-	-	-
61909 สินค้าประเภทอื่น ๆ	2	1 ⁽²⁾	2	-
รวม	37	102	19	36

¹จำนวนสถานประกอบการค้าส่ง ที่ยังดำเนินกิจการอยู่ จากการสำรวจภาคสนาม โดยผู้วิจัย เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2533

( ) ตัวเลขในวงเล็บ เป็นจำนวนสถานประกอบการค้าส่งที่เปิดดำเนินการในปี พ.ศ.2527 ซึ่งทำการสำรวจโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากิจกรรมการค้าส่งของในเมืองนครสวรรค์ในครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มาจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งมีที่มาดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ไม่สามารถสืบค้นได้จากเอกสารประเภทต่าง ๆ เพราะไม่มีการเก็บรวบรวมไว้ ดังนั้นจึงได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งหมด 55 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการค้าส่ง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 ชุดในเดือนกุมภาพันธ์ 2533 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง การทดสอบแบบสอบถามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความเหมาะสมของตัวแปร เนื้อหาและข้อความเพื่อแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น

หลังจากการทดสอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้แก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจำเป็นต้องใช้จดหมายแนะนำตัวทุกครั้ง ซึ่งออกโดยภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเก็บแบบสอบถามภาคสนามเริ่มตั้งแต่กลางเดือนมกราคมจนถึงกลางเดือนมีนาคม 2533 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้ (รายละเอียดแบบสอบถามดูในภาคผนวก ก.)

- ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการค้าส่ง
- ประเภทและปริมาณสินค้าที่ขายส่ง
- แหล่งที่ซื้อมาและแหล่งที่ขายสินค้าไป
- ราคาที่ซื้อมาและราคาที่ขายส่งไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารชั้นสองประเภทต่าง ๆ อาทิ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย เอกสารอ้างอิง วิทยานิพนธ์ และรายสรุปของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น จากห้องสมุดและหน่วยราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3.4 การกำหนดเวลาการทำงาน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และ ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งรวบรวมจากเอกสารของหน่วยราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ประเภท เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2532 - มีนาคม 2533 แบ่งระยะเวลาการดำเนินการเป็น 3 ระยะ

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสารในส่วนกลางใช้เวลาประมาณ 3 เดือน จากเดือน พฤศจิกายน 2532 - มกราคม 2533
- 2) ออกแบบสอบถามทดสอบแบบสอบถาม ปรับปรุงแบบสอบถาม ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน ในเดือนกุมภาพันธ์ และในช่วงเวลาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นบางอย่างจากส่วนราชการต่าง ๆ ภายในจังหวัดนครสวรรค์
- 3) สัมภาษณ์ข้อมูลตามแบบสอบถามในกลุ่มเป้าหมาย ใช้เวลา 1 เดือน คือ เดือนมีนาคม 2533

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษากิจกรรมการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์วัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง เพื่อวิเคราะห์การไหลของเวียนสินค้าประเภทต่าง ๆ ที่มีต้นทาง (Origin) สินค้าจากแหล่งผลิต ไปสู่พื้นที่ปลายทาง (destination) ซึ่งเป็นแหล่งบริโภค โดยการวิเคราะห์การไหลเวียนของ สินค้าจำนวน 16 ประเภทที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าส่งตัวอย่าง 55 ตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มสินค้าตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของหน่วยบริโภคออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1. สินค้ากลุ่มอุปโภค-บริโภค ประกอบด้วยสินค้าจำนวน 7 ชนิด ได้แก่ ของ เบ็ดเตล็ด ของชำ บุหรี่ เครื่องดื่มที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ น้ำแข็ง และ เสื้อผ้าและรองเท้า
2. สินค้ากลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วยสินค้าจำนวน 5 ชนิด ได้แก่ เครื่องจักรกล การเกษตร น้ำมันเครื่อง น้ำมันเชื้อเพลิง บัญเคมี และอาหารสัตว์
3. สินค้ากลุ่มเกษตรกรรม ประกอบด้วยสินค้าจำนวน 4 ชนิด ได้แก่ ปศุสัตว์ พืชไร่ ข้าวสาร ผักและผลไม้

สินค้า 16 ประเภท หรือ 3 กลุ่มใหญ่ดังกล่าว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การไหลเวียน ของสินค้าใน 2 ลักษณะคือ

- 1) การวิเคราะห์การไหลเวียนของสินค้าในลักษณะ "สินค้านำเข้า" สินค้านำเข้า หมายถึง สินค้าประเภทต่าง ๆ ที่สถานประกอบการค้าส่งซื้อมาจากแหล่งผลิตในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งภายในจังหวัดนครสวรรค์และพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นการซื้อโดยตรง หรือโดยการซื้อผ่านตัวกลาง การค้าส่งทั้งที่เป็นตัวกลางค้าส่งประเภท บุคคล และตัวกลางการค้าส่งประเภทหน่วยธุรกิจ หรือหน่วยผลิต เพื่อนำสินค้าดังกล่าวไปขายต่อให้แก่หน่วยบริโภค โดยผ่านตัวกลางการค้าส่ง ประเภทต่าง ๆ

- 1. กรุงเทพมหานคร
- 2. ดมฺุทรปราการ
- 3. ดมฺุทรลําคร
- 4. ดมฺุทรดงครวม
- 5. นนทบุรี
- 6. ปทุมธานี
- 7. นครปฐม
- 8. พระนครศรีอยุธยา
- 9. ลระบุรี
- 10. นครนายก
- 11. อ่างทอง
- 12. สิงห์บุรี
- 13. ลุพพรณบุรี
- 14. ชัยนาท

การศึกษาลักษณะของกิจกรรมการค้าล่งในชุมชนเมืองนครลววรรคที่ลัมพันธ์กับภาคเหนือตอนลาง

แสดง	ขอบเขตภาคทางเศรษฐกิจ	แผนทึ 3.3
สัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ① ภาคเหนือตอนบน ② ภาคเหนือตอนลาง ③ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ④ ภาคตะวันออก ⑤ ภาคตะวันตก ⑥ ภาคใต้ ⑦ ภาคกลางตอนบน ⑧ กรุงเทพฯและปริมณฑล 	 มาตรการวง 0 50 150 250
ที่มา :	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	

2) การวิเคราะห์การไหลเวียนของสินค้าในลักษณะ "สินค้าส่งออก" สินค้าส่งออก หมายถึง สินค้าในข้อ 1) ที่สถานประกอบการคำสั่งซื้อมา และส่งออกสินค้าดังกล่าวไปจำหน่ายให้แก่หน่วยบริโภคในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งภายในจังหวัดนครสวรรค์ หรือพื้นที่อื่น ๆ โดยเป็นการขายผ่านตัวกลางการค้าส่งทั้งที่เป็นตัวกลางการค้าส่งประเภทบุคคล และตัวกลางการค้าส่งประเภทหน่วยธุรกิจ

การวิเคราะห์การไหลเวียนของสินค้าตามแนวทางดังกล่าว จะสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของสินค้าที่มีต่อเศรษฐกิจการค้าส่งอำเภอเมืองนครสวรรค์และพื้นที่โดยรอบที่การค้าส่งเชื่อมโยงไปถึง รวมถึงบทบาทของพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิต (Supplier) และแหล่งรองรับบริการ (market area) ในอาณาบริเวณต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

3.6 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครสวรรค์

ลักษณะทางกายภาพและการตั้งถิ่นฐานประชากร

สถานที่ตั้ง จังหวัดนครสวรรค์ ตั้งอยู่ในบริเวณที่คาบเกี่ยวระหว่างภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบน ซึ่งมีสภาพเป็นประตูไปสู่ภาคเหนือ เมื่อมาจากภาคกลางและกรุงเทพฯ และเป็นประตูสู่ภาคกลางเมื่อมาจากภาคเหนือ ด้วยสถานที่ตั้งดังกล่าว จังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมติดต่อระหว่างภาคเหนือและภาคกลางตลอดจนภาคอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้การที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ โดยรวมถึง 8 จังหวัด คือ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดกำแพงเพชร และพิจิตร ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี ชัยนาท และ อุทัยธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี และ ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดตาก ซึ่งนับว่าเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ มากที่สุดในประเทศ จากความได้เปรียบเชิงทำเลที่ตั้งดังกล่าวจึงทำให้นครสวรรค์เป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ และการพัฒนาที่สำคัญ หรือเป็นเมืองหลักสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดที่อยู่โดยรอบด้วย (แผนที่ 3.4)

สภาพพื้นที่ พื้นที่ของจังหวัดนครสวรรค์ มีประมาณ 9,645 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,028.100 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นลำดับ 3 ของภาคเหนือตอนล่างรองจากจังหวัดเพชรบูรณ์ และกำแพงเพชร ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ลุ่มต้ำน้ำท่วมถึง แต่บริเวณขอบทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก พื้นที่จะมีระดับค่อย ๆ สูงขึ้น โดยเฉพาะทางตะวันตกสุดเป็นภูเขาสลับซับซ้อนต่อเนื่องกับจังหวัดตากซึ่งอยู่ในเขตอำเภอลาดยาว บริเวณที่ตั้งตัวจังหวัดเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคกลาง โดยเกิดจากการไหลมาบรรจบกันของแม่น้ำปิง แม่น้ำยม-น่าน ที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ แล้วไหลผ่านไปยังอำเภอโกรกพระ พยุหะคีรี เข้าสู่ จังหวัดชัยนาท นอกจากนี้จะมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านแล้ว ยังมีพื้นที่ที่เป็นห้วย หนอง คลอง บึง อีกหลายแห่งคิดเป็นพื้นที่รวมประมาณ 295,000 ไร่ หรือ ร้อยละ 5 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีแหล่งน้ำใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครสวรรค์และประเทศไทย คือ บึงบอระเพ็ด ซึ่งเป็นแหล่งประมงน้ำจืดสำคัญของจังหวัด มีพื้นที่ประมาณ 132,737 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างเขตติดต่อ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอท่าตะโก และ อำเภอชุมแสง

ถึงแม้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบลุ่มและมีแหล่งน้ำธรรมชาติ อยู่มากมายหลายแห่ง แต่มิได้เอื้ออำนวยต่อสภาพการเพาะปลูกของจังหวัดมากนัก เพราะความราบลุ่มและการมีแหล่งน้ำมาก ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมสร้างความเสียหายแก่การเพาะปลูกอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่กั้นกะทะ อันได้แก่บริเวณอำเภอเมืองฯ โกรกพระ ชุมแสง และบางส่วนของอำเภอเก้าเลี้ยว พยุหะคีรี ตากสินี และท่าตะโก ส่วนในบริเวณอำเภอลาดยาว บรรพตพิสัย หนองบัว ไผ่ศาลี และตากฟ้า กลับมีปัญหาเกี่ยวกับความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเพาะปลูกพืชไร่ของเกษตรกรอยู่เป็นประจำ

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปอากาศจะค่อนข้างร้อนและแห้งแล้งตลอดปี และร้อนจัดในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.4 องศาเซลเซียส (ค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ 27.1 องศาเซลเซียส) อุณหภูมิสูงสุดของภาคกลางที่เคยวัดได้ ที่อำเภอเมืองนครสวรรค์ เคยวัดได้ถึง 43 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวอากาศไม่ค่อยหนาวเย็นมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ย 25.04 องศา-

เซลเซียส และเคยวัดอุณหภูมิต่ำสุดได้ 11 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปีมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ คือ 1,๐84.28 มิลลิเมตร (ค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ 1,55๐ มิลลิเมตร) เดือนที่มีปริมาณฝนรวมมากที่สุด มี 2 เดือน คือ เดือนสิงหาคม และกันยายน

สภาพการปกครอง ในปี พ.ศ. 2532 จังหวัดนครสวรรค์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 118 ตำบล 1,142 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอลาดยาว อำเภอดาคลี อำเภอชุมแสง อำเภอบรรพตนิสัย อำเภอท่าตะโก อำเภอพยุหะคีรี อำเภอไพศาลี อำเภอหนองบัว อำเภอดงพญา อำเภอเก้าเลี้ยว และ อำเภอโกรกพระ การปกครองในระดับท้องถิ่น มี 3 เทศบาล คือ เทศบาลเมืองนครสวรรค์ เทศบาลเมืองชุมแสง และเทศบาลตำบลดาคลี และมีสุขาภิบาล 13 แห่ง โดยเขตสุขาภิบาลกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ อำเภอละ 1 แห่ง ยกเว้นอำเภอโกรกพระ เป็นที่ตั้งของสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลโกรกพระ และสุขาภิบาลบางประมง

ลักษณะประชากร ในปี 2532 จังหวัดนครสวรรค์ มีประชากรทั้งสิ้น 1,๐81,5๐2 คน เป็นชาย 541,๐84 คน เป็นหญิง 54๐,148 คน อัตราความหนาแน่นเฉลี่ยประชากรในเขตเทศบาลเมือง ประมาณ 97 คน ต่อตารางกิโลเมตร ในเขตเทศบาลเมืองชุมแสง ประมาณ 579 คน ต่อตารางกิโลเมตร

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรจังหวัดนครสวรรค์ กระจายตัวไปตามสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในระดับที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดรูปแบบชุมชนของการตั้งถิ่นฐานใน 3 ระดับ ดังนี้

- ชุมชนศูนย์กลางการเกษตรหลักและอุตสาหกรรมหลัก ในท้องที่อำเภอเมืองฯ อำเภอชุมแสง และอำเภอดาคลี
- ชุมชนแบบศูนย์กลางเกษตรรอง ในท้องที่ อำเภอพยุหะคีรี โกรกพระ ท่าตะโก ลาดยาว บรรพตนิสัย และอำเภอเก้าเลี้ยว
- ชุมชนแบบเกษตรพื้นฐาน ในท้องที่อำเภอ หนองบัว ไพศาลี และดงพญา

ลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ จัดเป็นศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญที่สุดของภาคเหนือตอนล่าง ในเกือบทุกสาขาการผลิต การผลิตสาขาเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญที่สุดที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งดูได้จากมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในช่วงปี 2526-2530 มูลค่าของผลผลิตจากกิจกรรมมีถึงร้อยละ 81.07 ของกิจกรรมทางการเกษตรทั้งหมด ทั้งนี้เพราะประชากรของจังหวัดประมาณ ร้อยละ 80 ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ปลูกกันมากและให้ผลผลิตสูงตามลำดับดังนี้ ข้าวเจ้า (ประมาณ 8 แสนตัน) อ้อย (๑ แสนตัน) ข้าวโพด (๓ แสนตัน) มันสำปะหลัง (2 แสน 3 หมื่นตัน) ข้าวฟ่าง (๘ หมื่นตัน) ถั่วเขียว (๓ หมื่นตัน) และฝ้าย (1 หมื่นตัน) พื้นที่เพาะปลูกข้าวที่สำคัญสูงสุดตามลำดับ คือ อำเภอลาดยาว อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอไพศาลี อำเภอท่าตะโก และอำเภอหนองบัว พื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ที่สำคัญสูงสุดตามลำดับ คือ อำเภอตากสิน อำเภอพยุหะคีรี อำเภอ ตากฟ้า อำเภอลาดยาว และอำเภอหนองบัว

ผลผลิตที่สำคัญของจังหวัดรองลงมาคือ การค้า การอุตสาหกรรมและการบริการ การผลิตสาขาอุตสาหกรรม จังหวัดนครสวรรค์มีโรงงานอุตสาหกรรมหลายประเภทในปี พ.ศ. 2532 มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายจำนวน 1,047 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลางใช้แรงงานเป็นหลักในการผลิต อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว ซึ่งมีถึง 482 โรง รองลงมา ได้แก่ โรงงานซ่อมรถยนต์ ซ่อมเครื่องยนต์ และอุปกรณ์การเกษตร โรงงานอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ดีให้แก่จังหวัด คือ โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ ที่อำเภอตากสิน โรงงานผลิตน้ำตาลทราย อ. เมือง โรงงานน้ำอัดลม ของบริษัทเสริมสุข อำเภอเมืองฯ โรงงานผลิตสุรา อ. บรรพตพิสัย โรงงานผลิตหินอ่อน ที่อำเภอบรรพตพิสัย อำเภอลาดยาว และอำเภอเมือง และเหมืองแร่ขี้ผึ้งที่อำเภอหนองบัว

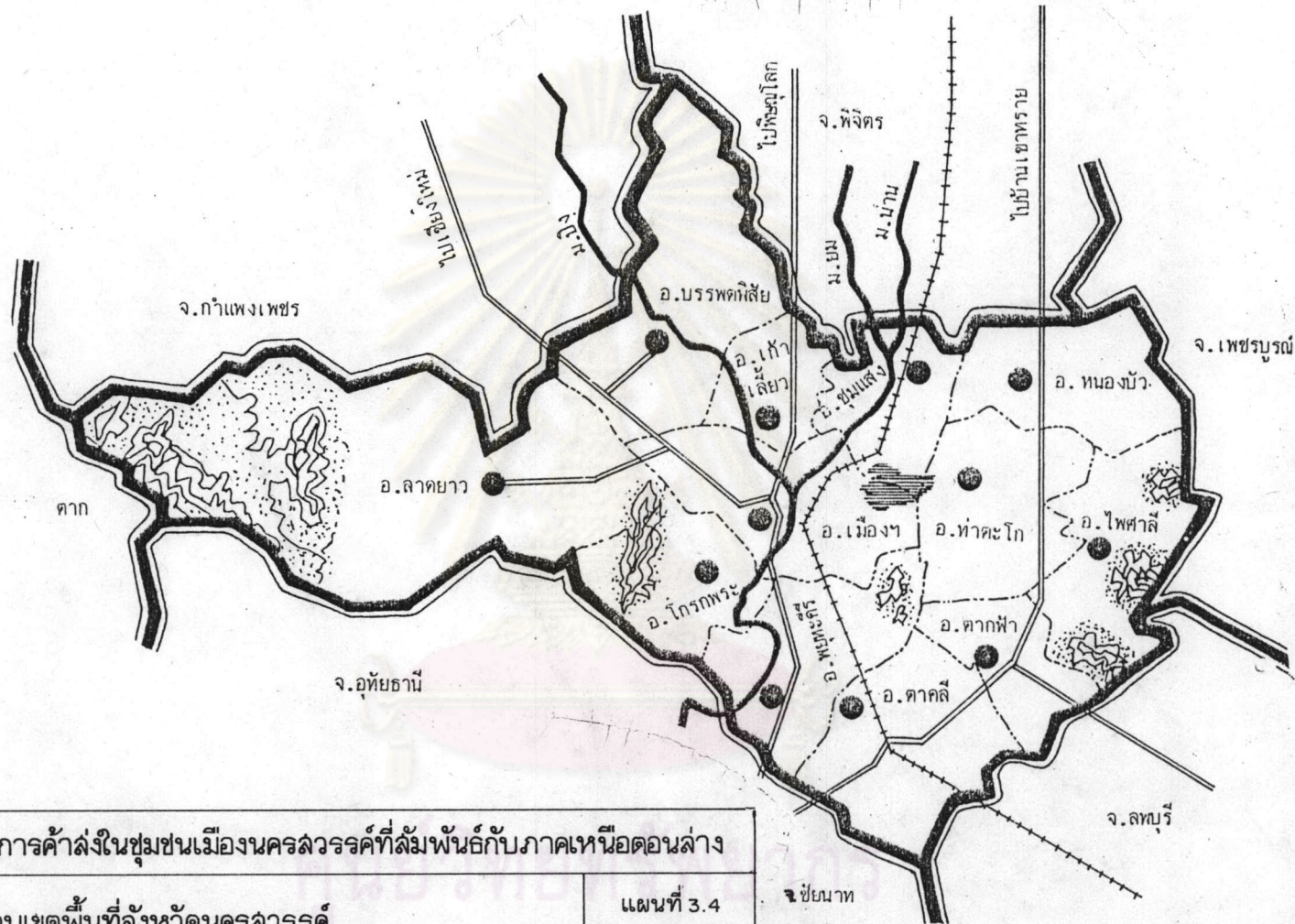
การพาณิชย์กรรมและการบริการ การผลิตสาขาการค้าส่งและการค้าปลีก เป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดสูงกว่าการผลิตสาขาพาณิชย์กรรมอื่น ๆ และสูงเป็นลำดับหนึ่งของภาคเหนือตอนล่างมาโดยตลอด เนื่องจากจังหวัดนครสวรรค์เป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชไร่ที่สำคัญจังหวัดหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง ประกอบกับการมีที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมสามารถติดต่อกับชุมชนโดยรอบได้อย่างสะดวก ทำให้นครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการค้าส่งผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้ภายในภาคและยังเป็นศูนย์กลางการค้าส่งสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าอุปโภค

และบริโศค ที่มาจากแหล่งผลิตภายนอกภาคให้บริการแก่จังหวัดนครสวรรค์และพื้นที่โดยรอบ กล่าวได้ว่านครสวรรค์เป็นศูนย์กลางการตลาดการค้าส่งค้าปลีกที่สำคัญของจังหวัดและของภาค โดยมีโครงสร้างของตลาดการค้าสินค้า ดังนี้

- ตลาดสินค้าเกษตรกรรม สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง ฯลฯ สำหรับตลาดกลางข้าวเปลือกจังหวัดนครสวรรค์ มีตลาดกลางข้าวเปลือกที่อำเภอพยุหะคีรี 3 แห่ง และอำเภอเมือง 2 แห่ง นับได้ว่าเป็นศูนย์กลางตลาดข้าวที่สำคัญที่สุดของประเทศ สำหรับสินค้าเกษตรอื่น ๆ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถึงแม้ยังไม่มียตลาดกลาง แต่แหล่งที่มีการซื้อขายผลผลิตสำคัญของจังหวัดได้แก่ อำเภอตากฟ้า และอำเภอตากสิน โดยการซื้อขายจะเป็นไปในลักษณะของการซื้อขาย ณ แหล่งผลิต และการซื้อขายในระดับท้องถิ่น โดยมีพ่อค้าท้องถิ่นเข้าไปรับซื้อผลผลิตถึงที่แล้วรวบรวมไปขายให้แก่พ่อค้าส่งในเมืองอีกครั้งหนึ่ง และที่สำคัญจะมีสินค้าเกษตรจากจังหวัดต่าง ๆ ไกล่เคียงทำการขายส่งที่ตลาดนครสวรรค์ พ่อค้าที่นครสวรรค์จะรวบรวมสินค้าเกษตรทั้งในจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดใกล้เคียง ส่งไปขายยังตลาดปลายทางกรุงเทพฯและพระนครศรีอยุธยา

- ตลาดสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตได้ในจังหวัดนครสวรรค์และสามารถส่งไปจำหน่ายตลาดต่างจังหวัด และตลาดต่างประเทศได้แก่ น้ำตาลทราย ปูนซีเมนต์ ประดิษฐกรรม ไม้แปรรูปต่าง ๆ ซึ่งมีพ่อค้าต่างจังหวัดเข้ามาสั่งซื้อ สำหรับน้ำตาลทราย มีการส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ผู้ผลิตจะส่งไปจำหน่ายยังแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศ

- ตลาดสินค้าอุปโภคและบริโภค จังหวัดนครสวรรค์ เป็นศูนย์กลางของแหล่งสินค้าอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งสินค้าที่นำเข้าจากที่อื่นและสินค้าส่งออกที่ผลิตได้ภายในจังหวัดเอง จึงมีผู้ค้าส่งและค้าปลีกทำการค้าขายจำนวนมากสินค้าอุปโภคบริโภค บางประเภทที่ผลิตไม่ได้ภายในจังหวัด ก็จะมีการนำเข้าจากกรุงเทพฯ ซึ่งมักเป็นสินค้าอุตสาหกรรม (Industrial goods) ส่วนสินค้าเกษตรกรรมนำเข้าจากจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสินค้า เช่น สุกรมีชีวิต จากจังหวัดสิงห์บุรี ราชบุรี นครปฐม พิจิตร และพิษณุโลก กระเทียม หัวหอม จากเชียงใหม่ ลำพูน ศรีสะเกษ ไข่เบ็ด ไข่ไก่ จากสิงห์บุรี ชัยนาท ชลบุรี ราชบุรี เป็นต้น

การศึกษาลักษณะของกิจกรรมการค้าส่งในชุมชนเมืองนครสวรรค์ที่สัมพันธ์กับภาคเหนือตอนล่าง

แสดง ขอบเขตพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์

- สัญลักษณ์
- ที่ตั้งอำเภอ
  - ══ เขตจังหวัด
  - - - - - เขตอำเภอ

แผนที่ 3.4

ที่มา : สำนักงานจังหวัดนครสวรรค์